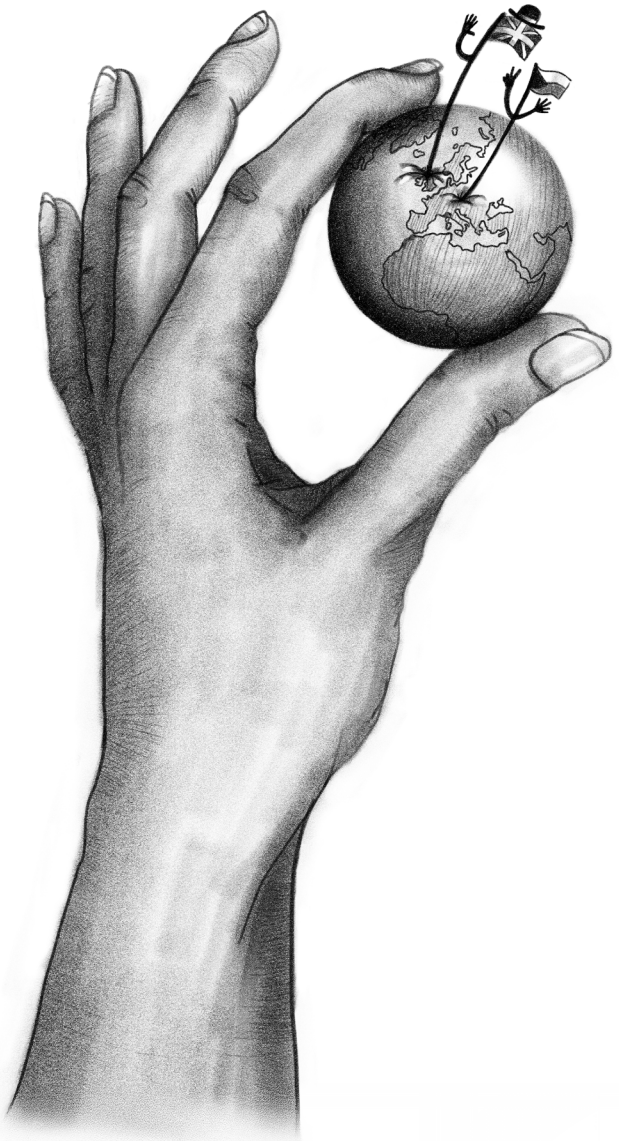

Markéta Jansová

**SVĚT
JE STÁLE MALÝ**

Markéta Jansová

**SVĚT
JE STÁLE MALÝ**

Plzeň 2026

Text © Markéta Jansová, 2026
Epilogue © Vladimír Novotný, 2026
Illustrations © Soňa Brabencová, 2026

Beznadějně vyhlídky

A je to tady zas. Po přechodném klidu zbraní opět do boje. Za katedru. Zimní zkuškové období uteklo jako voda, takže už se zase chystáme předávat vědomosti, rozvíjet dovednosti a rozšiřovat obzory. A taky bavit, protože od jazykových kurzů se v poslední době očekává, že budou zábavné, což v případě angličtiny platí dvojnásob. Biflování slovíček, otrocký překlad či doplňování jednoho gramatického cvičení za druhým už jsou povětšinou minulostí a namísto toho se klade důraz na komunikační dovednosti, diskuze a skupinové aktivity. K tomu ještě přibyl tlak na využívání moderních technologií ve výuce, takže sbohem, papíre, teď tu máme apky a QR kódy.

Tohle všechno je moc fajn, ale možná jsme si tak trochu zavařili, protože nejen připravit, ale hlavně odučit takto pestrých devadesát minut desetkrát týdně není jen tak. Nehledě na to, že i přes estrádní charakter výuky je potřeba mít výsledky. Estrádní je možná příliš silné slovo, ale faktem je, že schopnost koncentrace upadá a udržet pozornost studentů je čím dál těžší. Neplatí to vždy a o všech, ale trávit příliš času nad jednou aktivitou, k tomu ještě třeba ne úplně záživnou, už se opravdu nevyplácí. A protože žádný učitel nechce, aby se mu svěřenci v hodinách nudili, neváháme střídat aktivity, výukové metody, zapojovat technologie a aplikace, ba dokonce šít hodiny téhož předmětu každé skupině na míru zvlášť.

Ve fázi příprav je to ještě sranda. Můžeme si idealizovat průběh hodiny a fantazírovat o rozzářených tvářích, které budou dychtit po učení prostřednictvím našich inovativních metod a nápadů. V našich představách devadesát minut plyne v pohodovém duchu a studenti spolupracují vstríc společnému cíli: dokonalému zvládnutí angličtiny. Ve skutečnosti je pro drtivou většinu z nich podstatný hlavně zápočet, který se jim přetaví v potřebné kredity.

Přesto tyhle naděje před začátkem semestru v skrytu duše chováme, protože předjímat cokoli jiného, vraceli bychom se do učeben s nechutí.

Ráno prvního dne letního semestru se proto nese ve znamení nadějných vyhlídek. Co bylo, to bylo. Frustrace z nepovedených hodin, kdy se vyplané přípravy zborily jako domeček z karet. Trauma ze skupin, ve kterých jsme se mohli rozkrájet, ale bylo nám to houby platné. Noční můry z jednotlivců, kteří v nás zažehli bezbřehou touhu pověsit učitelství na hřebík. To všechno jsme hodili za hlavu a teď hledíme vpřed. Těšíme se na nové tváře, nové začátky a šance.

„To snad ne!“ zhrozí se kolegyně Kristýna, když dva počítače ode mě studuje svůj seznam zapsaných studentů. „V zítřejší skupině mám Kamila. Už zase! Proč se nezapsal jinam? Celý zimák na mě koukal jako sůva z nudlí. Zíval, div že si hubu neroztrhl a na každou aktivitu se tvářil, jako bych spadla z višně.“

Ne všechny tváře jsou nové. Studenti se občas zapíší k jednomu vyučujícímu opakovaně. V tom lepším případě si v předchozím semestru vzájemně sedli. Někdy je to dáno rozvrhem a jiná hodina se dotyčnému zkrátka nehodí. A možná se najde i někdo, kdo chce prostě jen prudit. Zajímalo by mě, co bude Kamilův případ.

„Tak třeba mu to jindy nešlo do rozvrhu,“ nadhodím zcela zbytečně, protože to už Kristýnu také jistě nepadlo. „Anebo se mu u tebe líbí,“ zkusím ještě povzbudivější variantu.

„Tak to silně pochybuju,“ odvěti Kristýna, ale očividně jí ta možnost polichotila. I tohle se totiž stává. Už i ke mně se mnohokrát vrátili přesně ti studující, u kterých jsem si byla téměř jistá, že se mi budou vyhýbat obloukem. Ne že bychom si něco provedli, jen tam byl určitý náznak antipatie z jejich strany. Čas však ukázal, že to bylo jen zdání, a nakonec se z nich vyklubali moji skalní fanoušci, opory v hodinách a později i přátelé.

„Jé, ty tam máš syna mojí známý, ten je děsně fajn,“ zajásá naše vedoucí Helča, když se mi koukne přes rameno do mého seznamu. „S jeho mámou se známe už od školky.“

Přirozeně mi hned zatrne. Dobrý známý mé šéfové je něco jako hospitace z druhé ruky. Budu si muset

pohlídat, abych nepřišla pozdě do hodiny, nebo jsem naopak neskončila dřív. Helča by mi za to hlavu neutrhla, ale můj syndrom hodné holky mi nedovolí to riskovat. A i když silně pochybuji, že dotyčný syn bude cíleně číhat na moje prohřešky, sevřou se mi pŕlky.

„No nic, děvčata, jdeme na to,“ upozorní nás Linda, která se obléká zásadně jen do černé a pije ještě černější kafe. Přitom je ohromně vtipná a oplývá tak bohorovným klidem, že jí to můžu jen závidět. To už musí být, aby ji něco vyvedlo z míry. Nerozhodily ji ani dvě rozvrhové akce navíc, o kterých se dozvěděla těsně před začátkem semestru.

Náhlé změny v rozvrhu jsou na našem pracovišti běžné, ale ne všichni tyhle nečekané rošády přijímají s ledovým klidem. Na Lindu v tomto ohledu nikdo nemá a vždycky působí dojmem, že dokud má kafe v ruce, žádná katastrofa si na ni nepřijde. Druhý extrém jsou ti, které rozhodí i úplné prkotiny, jako třeba změna učebny. Všechny místnosti jsou víceméně stejné a podobně vybavené, ale v rámci příprav si tak nějak vizualizujeme nejen průběh hodiny, ale i prostředí, v němž se odehraje. A pak nám do toho na poslední chvíli rozvrhář hodí vidle a ocitneme se jinde. To je jako sbalit se na dovolenou do hor a skončit u moře. Ohledně učeben totiž máme své preference. Někdo má rád ty menší, někdo ty temnější, někdo ty hned přes chodbu, někdo co nejdál od naší sdílené kanceláře.

„Kde seš teď? Já budu až do jedné ve věži,“ postěžuje si Magda, energická kolegyně, které je všude plno. V dobrém slova smyslu. Jakožto máma úctyhodného počtu dětí ví, že každá minuta se počítá, takže je prudce efektivní a s ničím se moc nepáře.

Takzvaná „věž“ neboli šesté patro se většinou netěší velké oblibě. Je to nejvzdálenější učebna ze všech, věčně zatemněná, protože jinak není vidět na interaktivní tabuli. Ještě nikomu se nepodařilo rozklíčovat tamní vytápění, protože buď je tam zkrátka moc zima nebo moc horko, nic mezi tím. Na druhou stranu je tahle ponurá místnůstka dobrá zašívárna. Můžeme

tam v klidu trávit přestávku, nebo zajít do naší menší sdílené kanceláře hned vedle, kde většinou nikdo není.

„Já jdu sem,“ ukážu na dveře učebny, která je oproti věži jako nebe a dudy: věčně zalitá sluncem a s výhledem na prostranství před školou, kde je stále co pozorovat. Nejvíc mě baví houstnoucí rojnice před menzou kolem půl jedenácté. Fascinuje mě, že někdo obědvá tak brzo, když já se k jídlu dostanu běžně až kolem jedné. Už jsem však pochopila, že chodit do menzy déle se nevyplácí. Obědové hitovky se rychle vyprodají a pozdější strávníci se musí spokojit s méně populárními variantami.

„Se máš. Tak hezkou hodinu!“ popřeje mi Magda upřímně.

„Dík,“ řeknu přidušeně a v náhlé panice jí dočista zapomenu popřát totéž. Na chodbě už totiž postává moje první skupinka. Cítím na sobě jejich zvědavé pohledy, zatímco sama jen pozdravím a zběžně přelétnu změř tváří. Není to z mé strany nezáměr. Je to stud. Tréma. Jsme si vzájemně naprosto cizí a teď spolu máme trávit dvanáct týdnů v učebně s výhledem. Příkládám vstupní kartu ke snímači u dveří a modlím se, aby si hlouček nevšiml, jak se mi klepou ruce i kolena. Doufala jsem, že po letech tyhle stavy opadnou, ale děje se pravý opak. Klepu se jako sulc.

Zatímco si všichni sedají na libovolná místa, hlavou se mi honí stovky myšlenek a srdcem tisíce emocí. Od nebetyčného strachu a pokory, přes vzrušení a zvláštní těšení, až po pocit ohromné vděčnosti, že se můžu pokusit předat těmhle lidem svoji lásku k jazyku a zbavit je strachu z toho, co mě samotnou děsí: mluvení.

O nelidském údělu

„Tak co? Jaké máš skupiny?“ ptá se mě zkraje druhého týdne Linda, zatímco z kávovaru čepuje už druhý kafáč. „Já docela OK, až na tu, kterou mám zrovna teď. Na první hodině mi dali pořádně zabrat.“

Nemusím se ani ptát, co tím myslí. Bude to nejspíš stejná tragédie jako můj čtvrtek, kde se to napoprvé také zrovna nepovedlo. Úvodní seznamovací aktivitu dělám ve všech skupinách stejnou. Díky tomu si mohu jednotlivé skupinky otipovat a zjistit, jak po zbytek semestru na ně. A je to samozřejmě i způsob, jak se skutečně seznámit a spojit si jednotlivá jména ze seznamu s konkrétními tvářemi. Ovšem udržet v hlavě zhruba osmdesát nových jmen představuje pořádnou výzvu a k některým si to správné jméno dosadím až po několika týdnech, nebo také vůbec. Zapamatuji si každý detail z jejich osobního či studijního života, třeba že mají kočky v pěstounské péči, že jejich děda byl fotbalový trenér, nebo že před týdnem spálili buchty. Jenom to jméno mi bude unikat.

„U mě taky fajn, až na jednu,“ odpovím Lindě. „Vypadá to na vražedné čtvrtky,“ zvolila jsem v nadsázce obrat, který používala moje máma, když ještě učila na základní škole. Vražedné pondělí, úterý, středa... záleželo na tom, kdy se jí v rozvrhu objevili ti největší sígři. Jako malá jsem věděla, že o takovém dni je lepší kolem mámy chodit po špičkách. V jednom konkrétním roce to byly vražedné středy v 8. C. Osudnou třídu jsem si ještě dlouho poté představovala jako středověkou mučírnu, ze které moje maminka jako zázrakem vyvázla vždy živá.

Moje čtvrtky asi nebudou tak dramatické, ale když si to nesesedne hned na začátku, většinou se to už po zbytek semestru nedožene. Poznává se to tak, že vtipy, narážky a glosy, které zabraly všude jinde, zůstanou v tzv. kritické skupině bez odezvy. Zpravidla tomu dáme ještě šanci druhý týden, ale když to ani pak neklapne, je nad slunce jasné, že to bude „ta“ skupina.

„Čau holky! Už máte plná téhápka? Pořád se mi hlásí lidi. Letos se snad všichni zbláznili,“ žehrá hned ode dveří Helča. *Téhápky* se rozumí kurzy angličtiny

pro THP, neboli technickohospodářské pracovníky univerzity.

Řadě z nás do rozvrhu většinou přibude jedna či dvě hodiny angličtiny pro zaměstnance, což je docela jiná výuka. Zatímco studenty většinou poznáme až ve třídě, v případě THP se jedná o lidi, se kterými už mnohdy máme osobní zkušenost, i když třeba nepřímou. Může to být třeba paní z knihovny, které pravidelně vracím učebnice se značným prodlením, nebo pracovnice rektorátu, které jsem včas nedodala nějaké lejstro, ba dokonce paní účetní, která mi možná počítá výplatu. Najednou se tihle všichni sejdou na jednom místě a ve zcela odlišné roli. Zatímco své řemeslo ovládají dokonale, v angličtině si mnohdy nevěří, protože ji používají jen nárazově, ale zároveň vědí, že ji potřebují. Ba co víc, potřebují mě, což je dost zvláštní pocit, protože obvykle to bývá naopak.

„Já už jsem vzala dva nadplán, takže celkem sedmáct,“ hlásím jako první.

„Mně taky pořád přibývají. Mám jich dvacet,“ trumfne mě v počtech Linda.

Helča jen vrtí hlavou. „Dvacet je moc. To radši otevřeme další skupinu. Ale kdo si ji vezme?“ Helčin pohled spočine na mně, protože v rozvrhu prostor ještě mám.

„Já to klidně odučím,“ nabídne se Linda, která má sice plný úvazek, ale další hodina sem nebo tam ji vůbec netrápí. Není tajemstvím, že Linda je mezi studenty oblíbená. A není divu, protože i nás kolegy si po svém nedávném nástupu získala prakticky ihned. O každého se zajímá, s každým najde společnou řeč a jako rozená vypravěčka nás vždycky pobaví nějakou vtipnou historkou. A studenti to nejspíš vnímají podobně, což je poznat vždycky na konci semestru, když si z posledních odučených hodin přinese plnou náruč dárků a dvacítku nových sledujících na Instagramu. A když tedy tvrdí, že jí skupina navíc nevádí, nemáme důvod jí to nevěřit.

„Fakt? To bys byla hodná,“ zaraduje se Helča. A nejen ona, protože já bych další skupinu navíc už nerozdýchala. První týden ukázal, že to bude na hraně, zejména až k tomu příští týden přibudou THP.

Když se ve dveřích objeví vytáhlá postava našeho kolegy rozvrháře, zatrne nám všem. Viktor sídlí o pár dveří dál a většinou si k nám chodí jen uvařit čaj, ale dnes tak nějak podvědomě víme, že kvůli tomu tu není. Tušíme nenadálé změny, třeba dlouhodobé suplování či další hodinu navíc. Se zatajeným dechem čekáme, co to bude.

„Čau, s tebou chci zrovna mluvit,“ ukáže na mě, takže jsem si očividně vytáhla černého Petra.

Hlasitě polknu. „Aha, copak se děje?“ zeptám se a vstřícně se na něj usměju, i když by se ve mně krve nedořezal.

„V rozvrhu byla u jedné skupiny chyba. S Benem jste oba napsaní na obecnou část. Někdo z vás musí vzít tu odbornou,“ vysvětlí stručně.

Asi tuším, kdo ten *někdo* bude. S Benem učíme jednu skupinu angličtiny pro umělce napůl. Já v pondělí, on ve středu. Očividně jsme oba v prvním týdnu odučili totéž. Takže tenhle týden bude muset jeden z nás přepnout na odbornou část a před studenty se tvářit, jako by se nechumelilo.

„Tak já klidně tu odbornou část vezmu,“ nabídnu se proaktivně, protože by to stejně takhle dopadlo. „Koukala jsem, že ta témata jsou tam docela fajn,“ zalžu, protože o některých už předem vím, že mi dají zabrat. Ale nelžu, když Viktora ujišťuji, že mě to bude bavit. Bude to vítaný oddech od nekonečného omílání předpřítomného času a frázových sloves.

„Tak dík. Napíšu jim hromadný mail,“ odpoví Viktor a zase se odebere k sobě.

„Fakt ti to nevadí?“ ujišťuje se Helča, jakmile za ním zaklapnou dveře. Zná mě jako své boty a ví, že můj vstřícný úsměv byl jen zástěrkou pro paniku, která se ve mně odehrávala.

„Ne, mě ta odborná opravdu baví víc. Pořád lepší než supl,“ ujistím ji a myslím to upřímně. Ze všech náhlých změn je dlouhodobý záskok asi tou nejhorší a může nastat kdykoliv během semestru. Ale i s tím si člověk nakonec poradí, tak jako se vším. Nehledě na to, že to kdykoliv může být on sám, koho bude třeba zaskočít.

Přetěžká hodina

„Nemám co na sebe,“ povzdychnu si po ránu před skříňí narvanou věcmi. Na posteli za mnou se vrší zavrhnuté halenky, kalhoty i sukně. Mám co na sebe. A mám toho dokonce víc, než stíhám unosit, ale nic z toho mi dneska zkrátka neseďí. Barevně, stříhově, náladově. Hodila by se mi ta pruhovaná košile, která už se dva týdny válí v koši s nevyžehleným prádlem. A ještě nejméně týden si tam počká.

Vždycky jsem věřila, že šaty dělají člověka a správně zvolený outfit dokáže divy. Za volbou oděvu do výuky se však mnohdy skrývá mnohem víc než jen potřeba zaujmout.

Tak předně jde o praktičnost: pokud učím několik hodin v kuse, většinu pracovního času prostojím, takže musím zvolit pohodlnou obuv bez podpatků. K takovým botám se ale nehodí všechno, takže se tím značně zužuje výběr kalhot. Top musím volit podle toho, jestli v něm bude vidět pot nebo ne. Zejména v prvních týdnech se můžu jít po každé hodině ždímat. Nejenže jsem nervózní, ale také neustále v pohybu. Při výuce nedokážu sedět, ani v klidu stát. A ještě živelně gestikuluji. Pokud tedy nechci dát na odiv koláče potu, musím volit diskrétní svršky. A protože nikdy nevíme, jak bude zrovna v učebně vytopeno, chodíme jako cibule a jednotlivé slupky buď odhazujeme, nebo nabalujeme.

Přínejmenším u mě je dalším význačným kritériem ještě nálada. Vprostřed třetího týdne se ocitá hluboko pod bodem mrazu. Proto ta nerozhodnost. Čekají mě první téhápka, ve čtvrtěční skupině to pořád skřípe, hodiny pro umělce šiji horkou jehlou a do konce semestru zbývá ještě deset trýznivých týdnů. Semestr se pozvolna řítí do té nejnáročnější fáze. Počáteční euforie a vzrušení z nových začátků opadá a střídá jej rutina, kterou přetnou až na míle vzdálené Velikonoce. Pak zase věci nabere rychlý spád.

Spokojím se s poměrně fádňí volbou černých kalhot a béžového svetříku, který si vpředu po francouzsku zastrčím dovnitř. Nevýrazný outfit zachráním šperky, se kterými si budu opět hrát. Trvale a neustále. Už ani

nevím, kolik náramků jsem si zlomila nebo roztrhla jen proto, že jsem si s nimi při výuce neustále hrála. A čím víc jsem byla nervózní, tím spíš se kamínky a korálky rozletěly po třídě.

„Paničelko, asi vám něco upadlo,“ upozornil mě jednou student, když k tomu došlo v přímém přenosu.

„Jé, no vidíte! To jak si s tím furt hraju,“ přiznala jsem bez přetvářky a jako správná pedagožka jsem jim hned vysvětlila, že při veřejných vystoupeních se to dělat nemá a ruce je lepší strčit do kapes, nebo držet dlaň v dlani, jako to vidíme u televizních reportérů. Teorie by mi šla.

Cestou do práce si v hlavě přemílám přípravu na téhápka. Hodina vypiplaná do puntíku, ale klapne to? Tehdy v prvním roce po mateřské byl můj kurz pro zaměstnance propadák. Od té doby jsem se jim vyhýbala jako čert kříži, ale s trochou nabyté sebedůvěry do toho jdu zas. Popravdě řečeno musím, ale беру to i jako osobní výzvu. V seznamu přihlášených vidím jen dvě povědomá jména. Jedno patří mamince bezva studentky, kterou jsem učila vloni. To druhé bude spolužačka ze základky, se kterou jsme se neviděly přes třicet let. Zajímalo by mě, jestli mě pozná po těch letech. Na rozdíl od ní jsem změnila příjmení, takže nemůže tušit, o koho jde.

Dvě známé tváře stačí na to, abych se klepala jak sulc. Někdy nevím, co je lepší, jestli učit naprosté cizince, anebo známé. Tak či tak to bude chtít „wow“ efekt, úvod hodný zapamatování. Tehdy před lety se mi sešla prazvláštní skupina: Odměřená paní v nesympatických brýlích, která ustavičně do všeho šťourala, arogantní (i když pohledný) padesátník, který během hodiny ostentativně vzdychal a koulel očima, zaměstnankyně čerstvě po mateřské, která od kurzu čekala zázraky, a nebohá paní v letech, která si očividně spletla jazykovou úroveň a kurz tam proseděla mlčky s nervózním úsměvem na tváři. Zbytek tvořil nevýrazný kompars. Na tak tvrdé oříšky jsem tehdy po osmileté rodičovské pauze nebyla vůbec připravená. Uplynulé čtyři roky mě však vyškolily natolik, že už připravená jsem. Alespoň doufám.

„*Good morning, everybody! How are you today?*“ spustím na téhápka rovnou v angličtině, do které se mi daří ukrýt nervozitu lépe než do češtiny. Je to jako moje neviditelné brnění, ale skutečně platí, že v angličtině se před lidmi cítím jistější v kramflecích.

„Gud, gud,“ odpoví mi jedna odvážná duše. Paní ve středních letech s vrozeným úsměvem na tváři a pohledem plným dychtivého očekávání. Takové bych tu potřebovala všechny.

„Výborně! Dnes máme první hodinu, takže...“ pokračuji dál anglicky a mezitím skenuji okolí. Samé dámy a jeden muž. Ihned poznám spolužačku ze základky i maminku své studentky. Pohledem se však zarazím ještě u jedné paní. Krásná, dokonale upravená žena 50+ s nervózním úsměvem na rtech. No ovšem. Jedna komparzistka z mých někdejších téhápek. Tak se alespoň podíváme, kam jsme se obě posunuly.

„Sorry. Maj kolík. Kár... no prostě Blažena je v zácpě,“ informuje mě jedna z přítomných dam typickou čengliš.

„*She got stuck in a traffic jam?*“ zopakuji s použitím správné formulace.

„Jes. Džem. Tů mač kárs on Klatovská.“

„*Too many cars, OK. Did you come here by car as well?*“ přiživuji organicky plynoucí konverzaci.

„Nou, ich kam hír tram nummer fór,“ dostane se mi odpovědi zčásti v němčině, což je celkem běžný nešvar.

„*Number four, yes,*“ opět nenápadně uvedu na pravou míru a pokračuji o tom, že po ránu je asi lepší jezdit MHD než autem, i když si člověk zase nesedne a musí se mačkat v jednom voze s hromadou školáků a studentů. Zatímco takhle přemítám nahlas, všimnu si, jak se některým z přítomných vytratí barva z tváře. Začínají chápat, že budu mluvit pouze anglicky. A nemýlí se. Bez ohledu na úroveň studentů češtinu v hodinách skoro nepoužívám a vždycky své svěřence ponoukám, ať se domlouvají, jak umějí – s chybami i bez, pomocí opisu, rukama, nohama – protože v reálných situacích jim čeština nebude nic platná.

Nikoho však nenutím mluvit, nekritizuji chyby, nezasměšnuji, když někdo zkomolí slovo nebo výslovnost. Každý ať se zapojí, až uzná za vhodné. Když se

v něčem opakovaně chybuje, zaměříme se na to formou cvičení nebo nějaké hry. Jenže tahle skupinka ještě neví, co ode mě čekat. Není divu, že je vyděsí můj cizojazyčný monolog, kterým beztak jen maskuji trému, která dosud neopadla. Skupinka se hned rozdělí zhruba na dva tábory: jedni budou mluvit hned, protože chtějí z hodin vytěžit maximum, ti druzí budou pár týdnů pozorovat a postupně získávat sebedůvěru. Zejména ti však potom budou k nezastavení.

Po devadesáti minutách odcházím z učebny úplně vyřízená. Ani nechci pomyslet, že mě čekají ještě dvě standardní dvouhodinovky.

„Čau, tak co téháпка, dobrý?“ zastaví mě na chodbě Helča. „Prý tam máš Kláru s Ditou, ty chodí už léta i ke mně. Já je mám zítra.“

Paráda, další nenápadná hospitace. „Jo, ty jsou moc fajn,“ řeknu popravdě. Klára s Ditou jsou veselé kopy, které jsou v jazykových kurzech jako doma. A právě Klára je ta moje bývalá spolužačka.

„Fakt?“ žasne Helča, když jí to prozradím. „Co na to říkala, když tě viděla?“

„Nic, asi mě nepoznala. A já jsem se jí taky nepřípomínala,“ odpovím jednoduše.

„A proč, prosím tě? Příště se jí ale připomeneš, vid’? Já je mám zítra! To nevydržím jí to neříct!“ sype ze sebe Helča, zatímco se snaží pochopit můj nelogický krok.

A zcela upřímně ho tak docela nechápu ani já.

Účastnice zájezdu

Čtvrtým týdnem výuky začíná kritické období. Rozvířený prach zmatečných prvních týdnů se usadil a vplouváme do rutinního režimu. A ten potrvá nejméně měsíc a půl. Potom se míček ocitne na druhé straně, studenti budou prezentovat projekty, psát testy, eseje a možná začnou řešit i povinnou docházku, kterou po většinu semestru zanedbávali. Ale tahle doba je prozatím v nedohlednu.

„Taky se vám dneska tak nechtělo, holky?“ ventiluje pocity nás všech Kristýna. „Nic proti studentům, ale kdyby dnes nepřišli, nezlobila bych se. Taky bych radši zůstala doma.“

Kristýna je asi ta poslední, od koho bych taková slova čekala, protože zatímco nám ostatním se dá nechuť vyčíst z tváře, Kristýna obvykle srší pozitivitou. Občas ji dokonce podezříváme, že se do hodin těší. Bere to natolik zodpovědně, že si v telefonu nastavila upozornění na konec přestávky, aby náhodou nešla do hodiny pozdě. Protivné upozornění tak leckdy popořene i nás ostatní, které se rády tu a tam „zapomeneme“.

„Mně už se nechce tři týdny,“ zavtipkuji naoko, ale přitom to myslím smrtelně vážně. Učitelská profese pro mě nikdy nebude snadná. Studenty mám ráda, učení mě baví, ale psychická příprava na to všechno mi dává čím dál víc zabrat. Ráda bych věřila, že se to časem poddá.

Moje máma učila celý život a zlepšení nastalo, až když odešla do penze. Žáci ji milovali, mezi kolegy byla oblíbená a učila srdcem. Ale byly to trvalé nervy, což bylo doma znát. Zatímco pátek byl doslova svátek, protože se nemuselo opravovat, připravovat ani stresovat, v neděli navečer se dala atmosféra krájet, protože celý kolotoč začínal zase nanovo. Samotnou mě občas překvapuje, že jsem po tom všem šla studovat učitelství. A že jsem šla učit. A že pořád ještě učím.

„Ty jo, vždyť už je čtvrtý týden. Mně se zdá, že to nějak rychle utíká,“ vybočí z našeho sdíleného splínu Magda. V jejím vytíženém světě je učení jen jednou z mnoha položek nabitého diáře. Někde mezi péčí

o děti, výukou v mateřské škole, plaváním a párovou akrobacií se zodpovědně připravuje na hodiny a z práce odchází mezi posledními. Namísto uondané čtyřicátnice se však každé ráno přiřítí energický šotek, který si v tom všem ještě najde čas si z nás vystřelit. Především z Marka, našeho IT specialisty, který už si na naši výhradně ženskou energii v kanceláři buď zvykl, nebo tajně rozesílá životopisy, aby se nás konečně zbavil. Vzhledem k jeho flegmatické povaze to nejspíš bude to první.

„To je taky fakt,“ uzná Kristýna a do toho jí zapípá mobil. „To už? No jo, tak zatím, dámy.“

Neochotně se zvednu, a ještě chvíli předstírám, že hledám desky s docházkami, odhlašuji se z počítače, piju, čistím si brýle, zkrátka odkládám odchod, co to jde. Ale času je popravdě dost, protože dvě třetiny třídy stejně přijdou později a většinou mi to akorát nabourá úvodní aktivitu. Takže pocit provinilosti střídá ospravedlnění a k učebně vykročím dvě minuty „po zvonění“.

„*Good afternoon*,“ pozdravím přítomné zvesela, na což se mi dostane jen kolektivního zahučení. Už je dávno po poledni, takže studenti výjimečně nejsou nevyspalí, jen lehce utlumení po dobrém obědě. Angličtina pro cestovní ruch je můj vlajkový předmět, který mám ze všech nejradši. Každý semestr učím tři skupiny, ale pokaždé se mezi nimi najde ta jedna, kde to nejde tak úplně hladce. Letos to vyšlo na tuhle.

Zadám studentům první aktivitu do dvojic, takovou tu rozehrívací, která v ideálním případě ukousne značnou část hodiny. Zatímco studenti plní zadaný úkol, dám kolovat docházkový list. Nenápadně pak obcházím lavice pod záminkou monitorování zadané aktivity. Ve skutečnosti však nespouštím oči ze seznamu a snažím vyzorovat, kdo se kam podepisuje. Po první třetině semestru znám jen hrstku jmen, a to studentů, které jsem učila už dříve. Na svou obranu musím říct, že je to moje nejpočetnější skupina sestávající převážně z děvčat. Víím, že tu mám čtyři Natálie, tři Ivany, Lucku, Báru, Verču... Ale která je která?

Každá je unikát vzhledem i povahou, ale takhle v jednom chumlu mi zkrátka splývají. Jistě, mohla bych je požádat, aby si vyrobily cedulky se jmény, ale přijde mi to takové školácké a neprofesionální, takže se raději semestr co semestr vystavím agónii z toho, že ještě před koncem semestru jména pletu. Nejsmutnější jsou ty případy, kdy si studentku spletu s někým z úplně jiné skupiny jen proto, že v učebně sedí na stejném místě.

„Využila jste někdy služeb turistického průvodce, Báro?“ oslovím anglicky studentku v rohu, ale reakce se mi dostane z opačného rohu.

„Yes,“ v jednoslovné odpovědi je cítit náznak dotčenosti.

„Aha, tady mám Báru. No, jak už jsem říkala, jména nejsou moje silná stránka. Stěží v paměti udržím to svoje. Ha ha ha,“ pokusím se o vtip. „A tohle je Lucka, že?“ ukážu na původně dotazovanou slečnu.

„Ne, já jsem Ivana. My tři tady jsme Ivany,“ ukáže na dívky, které ji obklopují z obou stran. Jedné z nich cuká koutek úst, druhá mě propichuje pohledem. Periferně vidím, jak se někdo dusí smíchy. Připadám si jako Pierre Richard v jedné z jeho ňoumovských rolí.

„Aha, ale mám tady někde Lucku, že ano?“ rozhlížím se po třídě.

„Tady,“ ozve se nesmělý hlásek po mé levici. Takže Lucka je ta nenápadná studentka, u které si stěží vybaším tvář, natožpak jméno.

„No, asi nebude na škodu, když mi ta jména občas osvěžíte. Ha ha ha.“ Opět se nervózně zasměji a raději popojedeme. Jedna část skupiny ze mě má psinu, zatímco ta druhá mi věnuje pohrdlivý výraz. Nedivím se jim. Už takhle si na většině předmětů připadají jako kapka v moři – protože na jedné přednášce se jich sejde třeba osmdesát a na jména se jich nikdo neptá. A já to nejsem schopná napravit, ani když se mi jich tu sejde sotva čtvrtina.

Další otázky v hodině už raději směřuji takzvaně do pléna, nebo navážu zřetelný oční kontakt. „Co si tedy představujete pod pojmem *package holiday*, když víme, že *package* je balíček a *holiday* jsou prázdniny nebo dovolená?“ zeptám se a jednu studentku přitom

hypnotizují pohledem. Pro jistotu ještě lehce pokynu jejím směrem.

„Verča,“ představí se nejprve, takže to osvěžování jmen bere zodpovědně. „To jsou takové ty pobytové zájezdy od cestovek.“

„Výborně!“ chválím ji jak za odpověď, tak i za soucit, který mi připomenutím svého jména projevila. Jejího příkladu postupně následují i ostatní, dokonce i ti, kterým říkám správně. Všechny je do příště v paměti neudržím, ale Verču už si po zbytek semestru nespletu.

Tramvaj do stanice ouha

Přemýšlím, jak se hodit marod.

Ležím v posteli a budík mě už potřetí upozorňuje, že bych měla vstát. Nechce se mi, protože od čtyř jsem spala jako na vodě a pořádně jsem zabrala až těsně před vyzváněním. Víčka mám těžká jako dvě závaží. Necítím krk. Bolí mě hlava. Že by chřipečka? Kéž by, rouhám se a horko těžko se na posteli posadím. Dala bych cokoliv za to, aby byla sobota. Nebo prázdniny. Rektorské volno. Cokoliv, co by mi umožnilo zachumlat se zpátky do vyhrátých peřin a vyspat se dosyta.

Ranní teplota kolem nuly mi na motivaci nepřidá. Už to vypadalo, že se otepluje a teď abych zase vytáhla zimní svetr. Ani do té jógy se mi dneska nechce. Moje standardní ranní čtvrt hodinka mi náhle připadá jako nutné zlo. Nakonec se přece jen dokopu, ale zkrátím to na deset minut. Vlastně sedm. Tři poslední minuty jen bezvládně ležím na zádech. Poloha padlého stromu. Pro dnešek je to moje maximum.

Probudím děti a začnu se vypravovat. Všechno dělám tak nějak automaticky, jako dobře naprogramovaný robot. Jako tělo bez duše. Snažím se před dětmi neventilovat, že se mi nikam nechce. Ale pomyslná pupeční šňůra funguje neomylně, protože moje ratolesti ihned verbalizují to, co já jenom cítím.

„Proč musíme zase do školy?“

„Mě bolí břicho.“

„Vid', že mě dneska omluvíš?“

„Pondělky jsou na prd!“ rezonuje bytem. Dá mi hodně práce je přesvědčit, že škola je důležitá, že tam bude legrace, něco úžasného se dozví, a než řeknou švec, budou zase doma.

„Kdybych aspoň neměl to *skibidi* plavání!“ ozve se prostřední.

„A já výtvarku. Výtvarka je naprosto *cringe*, kámo,“ přihodí nejmladší.

„Tss! Výtvarka je v *chillu*,“ zapojí se nejstarší. „Taková chemie, to je teprve *trash*.“

Děti se začnou předhánět v tom, kdo to dnes bude mít těžší. A očividně i v tom, kdo má bohatší Gen Z slovník. Jako angličtinářka jejich mluvě jakžtakž rozumím, ale i tak mě to tahá za uši.

„Hele, vy skibid'áci, hod'te sebou a jdeme,“ popoháním je, zatímco narychlo vyrábím svačiny, balím si tašku a za pochodu dopíjím kafe. Dneska určitě nebude poslední.

Když lehce po půl osmé konečně dohledáme koupací čepici a dojdeme ke kompromisu, že prošívaná vesta do dvoustupňového mrazu stačí, vyrazíme ke škole. Odpojím se na autobusové zastávce a posledních pár desítek metrů už děti dojdou samy.

Do práce jezdím MHD, protože je to tak nejrychlejší – do patnácti minut jsem na místě – a navíc nerada řídím. Vlastně neřídím vůbec. Kdysi dávno jsem si spletla brzdu s plynem a s tehdy ještě přítelem jsme skončili v poli, naštěstí na všech čtyřech, takže se nikomu z nás nic nestalo. Odneslo to jen auto. Přesto mě moje školácká chyba vyděsila natolik, že už jsem si pak za volant nikdy netroufla.

Pejorativně řečeno jezdím „sockou“, ale nestěžuji si. Tu a tam bych možná uvítala čistší sedadla, voňavější interiér a lepší skladbu cestujících, ale v mých obvyklých časech to nebývá tak hrozné. Za těch několik let jsem si už na ty tváře zvykla, a dokáže mě vyvést z míry, když je najednou nevidím. Víím přesně, kdo jezdí spojem v 7.40, kdo v 8.06 a kdo 8.37. A v běžné ranní mizérii mi přítomnost těch lidí navodí pocit klidu. Jako by mě doprovázeli na cestě tam, kam se mi tak strašlivě nechce. Dneska víc než obvykle.

Vlastně ani nemám důvod se netěšit. Obě dnešní skupiny jsou doslova pohodové, a dokonce si je všechny už pamatuji jménem. Ráno umělci, odpoledne turismus a mezitím úřední hodiny a pauza na oběd. V podstatě ideální den. Jenomže mám jako vždycky neopodstatněný strach, že hodiny dopadnou katastrofálně, nebo že mi aktivity nevystačí na celých devadesát minut. Zřejmě ještě trauma z nezkušených začátků, kdy jsem toho na celou dlouhou dvouhodinovou opravdu měla málo. Ale to už se mi léta nestalo, spíš naopak. Většinou mi ještě něco zbude.

Zatímco si takhle dumám nad nevyhnutelným osudem, uvědomím si, že už značnou chvíli stojíme na místě. Ujeli jsme sotva pětinu trasy a jedeme krokem. Pokud vůbec jedeme.

„Do prdele práce,“ ozve se náhle z kabiny řidiče, ke které sedím zády. Nevidím, co se děje vepředu, ale jelikož se za námi tvoří kolona aut a dalších vozidel MHD, tipuji to na parádní zácpu.

Teprve po chvíli mi dojde, že dneškem odstartovala plánovaná přestavba kruhového objezdu, který se nachází asi sto metrů před námi. Tím se vysvětluje, proč dnes jede autobusem méně lidí než obvykle. Někteří byli moudřejší a vzali to raději oklikou. Řada dalších však byla podobně naivní jako já.

„Rocker“, jak mu tajně přezdívám, začíná zjišťovat, v čem je potíž a na jak dlouho to asi bude. „Batůžkářka“ už telefonuje do práce a hlásí zpoždění. „Ind“ (opravdu je to Ind) trpělivě hledí z okna. Ostatní pasažéři se mezi sebou dají do řeči a nevyhnutelně se pustí do zpackané organizace zahájení přestavby a mudrování o tom, jak se na to mělo jít jinak.

Po další čtvrthodince mučivého stání už vím, že se opozdím, a to možná dost výrazně. Když ovšem zavolám na sekretariát, naivně příslibím maximálně patnáctiminutový skluz. Začínám věřit, že s přípravou na umělce dneska bohatě vystačím. Popravdě budu ráda, když se stihneme alespoň pozdravit.

„Nás pusťte ven, ne?“ navrhone řidiči jeden z brblajících chlapíků. „Támhle už je beztak zastávka. Voad' už to dojdu.“

Řidič nejprve váhá, protože by musel otevřít dveře přímo do svodidel uprostřed kopce, a to je proti regulím. O kus dál za otáčkou už se ale podvolí.

Polovina cestujících si vystoupí, včetně Rockera a Batůžkářky. Zůstaneme jen Ind, já a několik studentů. Vystoupit tady by nám nebylo nic platné. Museli bychom to dojít pěšky, což je poměrně štreka a časově bychom si asi moc nepolepšili.

Už podruhé volám do práce, tentokrát s upřesňující informací, že dorazím na poslední půlhodinu. Tou dobou už mám hromady výčitek, že kvůli mně studenti zbytečně vážili cestu na hodinu, někteří dokonce až z Prahy. Zítra budu chytřejší.

Když půlhodiny před koncem hodiny přece jen vejdu do učebny, uleví se mi, že Pražáci ani nedorazili, jako by to tušili. Ostatním studentům barvitě vyličím své dlouhé putování, načež se rozjede diskuze na téma dopravní situace v Plzni.

Moje zpoždění mi nikdo nezazlívá a kupodivu si skupinku získám tím, že také jezdím „sockou“, což mezi pedagogy nebývá obvyklé. Než se naděju, je po hodině. A kupodivu musím říct, že bohužel.

Nejapný žert

„Mám padáka?“ zamumlám polohlasem, když ráno po příchodu do práce zírám na svůj dokonale prázdný stůl, kde zůstal jen desktop s myší a klávesnicí. Moje složky, kancelářské sponky, stojan na tužky, box papírových kapesníků, dokonce i müsli tyčinka a rozpitá láhev vody byly fuč.

„Dáší, nevíš náhodou, jestli mě nevyhodili?“ ptám se naší administrativní síly, která bývá v kanceláři vždy jako první.

„Cože?“ nechápe mou otázku a hned si ke mně pospíší, aby zjistila, proč se ptám. „Proč by tě někdo vyhazoval?“

„No, já nevím, ale zmizely mi všechny věci, tak už se se mnou asi nepočítá,“ zasměju se a ta představa mě děsí i těší zároveň. Mohla bych se jen otočit na patě

a zase jít. Zakuklit se doma a s dobrou knížkou čekat na děti, až přijdou ze školy. Odpoledne bych trávila vařením a pečením nutričně vyvážených pokrmů a večer bych si namísto příprav dopřála dlouhou koupel.

Ze snění mě vytrhne Dáša, která konsternovaně kroučí hlavou. „Kdo ti to proboha udělal? A nejsou ty věci někde tady?“ ukáže do prostoru kolem nás, takže začneme společně pátrat. Připojí se k nám ještě češtinářka Anna a společně šmejdíme v blízkosti mého stolu. Technicky vzato to není jen můj stůl, protože v naší sdílené kanceláři si kdokoliv může sednout kamkoliv. Ale jak už to bývá, každý si nenápadně „označkoval“ své teritorium svými pracovními i osobními věcmi.

„To je ale divné. Nevšimla jsem si, že by odsud někdo něco odnášel,“ stále se tomu snaží přijít na kloub Dáša. „A včera jsi to tam normálně měla?“

„Jo. Když jsem ve tři odcházela, všechno tady ještě bylo,“ odpovím Dáše a začínám si připadat jako v klasické detektivce.

Tak že by uklízečka? napadne mě další vyšetřovací verze, ale je mi záhadou, proč by ta dobráčka měla potřebu udělat mi na stole takovou čistku. A navíc jenom mně.

Nutno uznat, že ten stůl si už dlouho říkal o úklid, protože můj organizovaný nepořádek začínal být trochu jako pěst na oko. Třeba uklízečce došla trpělivost a nekompromisně mi to všechno vyházela, aby konečně mohla utřít pracovní desku, která pod rostoucí hromadou tiskovin přestávala být vidět.

„Není to támhleta hromada?“ ukáže Anna k počítači u protějšího okna. A opravdu. Moje staré dobré věci okupují jiný počítač. To nebude vyhazov ani úklid, ale spíš... žertík, a už asi vím, kdo si ze mě vystřelil.

„Páni, kdo ti to tam dal? Kdo tu včera zůstával poslední?“ Sherlock Dáša nepřestává hledat viníka. „Možná Luky, ale ten by ti určitě nebral věci.“

„Já tu viděla ještě Magdu,“ doplní Anna.

„No, jasně,“ plácne se Dáša do čela. „Kdo jiný!“ záhada vyřešena, protože to nebylo poprvé, co nám tu Magda způsobila takové pozdvižení.

Kolegyně mě politují, ale zároveň se tím náramně baví. Dobírají si mě, že už jsem se viděla na dlažbě. Nejsem žádný suchar, ale dneska mi to k popukání moc nepříjde. Je teprve šestý týden semestru, navíc úterý, kdy mám nejdelší den a odpoledne skupinu, kde se mi stále pletou Ivany s Luckami. Děti na mě ráno zkoušely všechno možné od migrény přes průjem až po záhadnou bolest nohou. Když už se konečně vyhrabaly z postelí, vypadalo to u nás jako v lazaretu. Jeden kulhal, druhý se chytal za hlavu a třetí dramaticky lítal na záchod. A celé to ranní divadýlko doprovázelo sténání, hekání a přemlouvání, ať je nechám doma. Takový byl tedy start do nového dne. A teď ještě tohle.

Ani mi tak nevadil žertík samotný, jako ztracený čas. Jako obvykle jsem doufala, že před hodinami ještě doladím přípravy. Ale na to mi teď zbylo sotva pět minut. Už se ani nestihnu vyčurat, takže o přestávce, která se z dvaceti minut obvykle smrskne na deset, budu muset volit mezi svačinou a záchodem, nebo v rychlosti stihnout obojí.

„Čáu, tobě už se u mě nelíbilo, že ses odstěhovala?“ zubí se na mě Magda, když přijde a vidí mě nosit věci zpátky.

Musím se hodně přemáhat, abych se alespoň vlažně usmála. Mám Magdu ráda. V kanceláři sedíme v jednom koutku a trvale se popichujeme. Jenže dnes se mi zkrátka netrefila do noty a já umím všechno, jenom ne předstírat. Jindy bych se tomu od srdce zasmála a snažila bych se vymyslet způsob, jak jí to oplatit. Ale dneska jsem prostě bubák.

„*Good morning, class! How are you?*“ zeptám se studentů zvesela, jakmile se všichni v učebně usadí. Štěbetám o tom, jaká je venku pořád zima a že už by to chtělo trochu toho sluníčka, a přitom žasnu, jak rychle jsem dokázala přepnout. Z nuly na sto, jak se říká. Nejspíš to bude učebnou (zalitá sluncem, hned přes chodbu) a skupinkou (menší, tudíž zapamatovatelná). Někdy si to zkrátka sedne, a to jsou pak hodiny za odměnu.

„Jde to.“

„Nic moc.“

„Málo spánku.“

Dostane se mi několika odpovědí zhruba stejného rázu. Baví mě ta upřímnost. V Anglii i jinde je totiž dobrým zvykem odpovědět na otázku *Jak se máte?* prostě jen *Fajn, díky, a vy?* I kdyby to byla sebevětší lež. Je to vlastně jen součást pozdravu, zdvořilostní fráze, na kterou nikdo nečeká brutálně upřímnou odpověď, ba dokonce výlev emocí.

Mně jejich nepřikrášlené odpovědi nevadí, ve světě falešných úsměvů jsou naopak vítanou změnou. A když se navíc podívám do jejich tváří, ve kterých se mísí únava z dokončování bakalářských prací a obavy z blížících se zkoušek, chápu, že jinou odpověď od nich čekat nemohu.

Panuje názor, že mládí je bezstarostné a plné neomezených možností. *Počkej, až budeš starší, až budeš mít rodinu, až budeš muset chodit do práce*, slyšela jsem často, když jsem si já jako studentka stěžovala na těžkosti života. Jenže teď už jsem starší, mám rodinu a musím chodit do práce, a přesto zjišťuji, že to není těžší, ale jen jinak těžké.

Náhle se studenty pocítím zvláštní spojení. Každý si před sebou valíme ten svůj balvan a vyhlížíme cílovou pásku. A neradi si připouštíme, že hned za páskou nás čeká zase jiný balvan a další na míle vzdálený cíl.

A to nás dnes čeká téma s názvem well-being, neboli duševní a tělesné zdraví. Když se na úvod zeptám, co všechno ten pojem zahrnuje, zazní plejáda odpovědí.

„Spánek!“ „Dobré jídlo!“ „Masáž!“ „Jóga!“ „Příroda!“ „Čas s přáteli!“ „Můj pes!“ „Čokoláda!“ „Pohyb!“ „Svíčky!“ „Meditace!“ „Sauna!“

Nápady se jen sypou a zahrnují všechno od základních životních potřeb až po velmi specifické položky. Žasnu nad tím, kolik jsou schopní toho vymyslet, protože můj vlastní well-being se smršknul na v klidu vypité kafe po ránu a pár stránek z knížky před spaním. Mám chuť zažertovat, že v rámci well-beingu bych teď potřebovala odejít a vzít si tak půlroční dovolenou. Ale neřeknu to, protože by si to mohli vzít osobně, a to nechci.

Tu dovolenou ale chci.

Mnoho povyku pro něco

DŮLEŽITÉ!

ORGANIZACE POSLEDNÍCH TÝDNŮ SEMESTRU

Vážení studující,

prehoupli jsme se do druhé poloviny semestru, proto laskavě věnujte pozornost níže uvedenému harmonogramu.

*Do 9. týdne (včetně) výuka probíhá standardně. V 10. týdnu budete prezentovat **samostatný projekt** – video. Na platformu mi jej laskavě odevzdejte nejpozději jeden den před prezentací. Pokud jste na prvním projektu pracovali ve dvojici (ta možnost tu byla), odevzdává pouze jeden z vás.*

*V 11. a 12. týdnu budete prezentovat **skupinový projekt** – katalog. Můžete si vybrat, který z týdnů vám vyhovuje víc. Opět platí odevzdání den předem. Nezapomeňte, že v rámci tohoto projektu vytváříte i tištěné materiály (viz pokyny z 2. týdne). Opět stačí odevzdání od jednoho z vás, prezentovat budete všichni.*

*Těším se na viděnou,
vaše vyučující*

Možná je to trochu unáhlené, protože jsme se sotva prehoupili a sedmým týdnem ta druhá půlka teprve začíná. Ale vím, že vidinu konce nepotřebuji jen já, ale i studenti. Jen doufám, že je tím výhledem do budoucna skutečně spíš povzbudím, než abych jim přidala vrásku navíc. Doteď totiž měli v podstatě leháro. Stačilo jen přijít a být duchem přítomen. I to byl ovšem pro některé nadlidský výkon. A teď na jednu budou muset zabrat, aby si zasloužili zápočet.

V polovině semestru nastává všeobecný útlum, což se projevuje počtem absencí, omluvenek od lékaře, zpožděnek od českých drah, studijních exkurzí a nepředvídatelných kolizí s profilovými předměty.

K absencím jsem poměrně shovívavá. Možná až moc. Když někoho vidím dvakrát za semestr, tak je to samozřejmě problém, ale nad jednou absencí přes limit se dá zamhouřit oko. Na první hodině se mi velká

část studentů přiznává, že si předmět zapsali hlavně kvůli kreditům. Nemám jim to za zlé. Sama bych přednášky a semináře, na které jsem za studií chodila jen tak z plezíru, spočítala na prstech jedné ruky. Ale některé ty semináře „za trest“ se nakonec ukázaly být nepostradatelnými.

Třeba taková didaktika angličtiny. První dva roky studia jsem vůbec nechtěla učit. Na „pajdu“ jsem šla kvůli angličtině, především anglické literatuře, která však bohužel v přípravě budoucích učitelů nedostávala tolik prostoru, kolik bych si přála. Naopak stěžejní didaktiku jsem měla v plánu jen přetrpět, protože skončit jako uča rozhodně nebyl můj sen. Bídě placená a často devalvovaná práce, na kterou jsem navíc nebyla vůbec stavěná. V ročníku plném extrovertů jsem si připadala jako kus neohebného dřeva. A občas si tak připadám dodnes.

Naše metodička Dana však dokázala ze špalku vytesat Pinocchia. Z původně obávaných skupinových aktivit a šaškáren všeho druhu těžím dodnes. A podobně nakažlivý byl i vlídný a laskavý přístup naší vyučující, která nad nikým nezlomila hůl, a naopak z každého vytáhla to nejlepší. Nebýt jí, nejspíš bych po státnicích vzala diplom a nohy na ramena. Kamkoliv, jenom ne před tabuli.

Občas tajně doufám, že podobně „obráťím“ i své studenty. Mnozí přicházejí s nechuť k angličtině, ke skupinové výuce, k mluvení, k pobytu mezi lidmi. Bývá toho dost, co je třeba odblokovat, a když se to podaří, je to úžasná výhra.

A kolikrát studenti odblokují mě. A nezřídka i odzbrojí.

Ještě dvakrát si po sobě sdělení přečtu, abych se ujistila, že to zní naprosto jednoznačně. Když mám pocit, že srozumitelněji už se to napsat nedá, dám „odeslat“. Občas si při sepisování podobných zpráv připadám jako právník, který musí dbát na naprostou neprůstřelnost formulací. Nepochybuji o tom, že časem se přihrne lavina dotazů a v odpovědích na ně budu v podstatě opakovat to, co už jsem říkala na začátku semestru, uvedla v zadání z druhého týdne a teď čerstvě připíchla na naši platformu.

Studenti nejsou natvrdlí, umějí si dohledat informace a většinou vědí, co mají dělat. Zdánlivě nadbytečnými dotazy si jen pojišťují, že nic nepromeškají, nezvorají či nezanedbají. Takže i kdybych sepsala manuál o třech svazcích, studenti se stejně budou ptát. A zpravidla za pět minut dvanáct.

Za pět minut dvanáct (doslova) dokončuji přípravu na hodinu, která začíná ve dvanáct nula pět. Ještě vložit obrázek do prezentace, přidat hypertextový odkaz, vygenerovat QR kód a vytisknout pracovní list.

„Proč mi to netiskne?“ ozve se Anna podrážděně od rozložené Konicy Minolty, zatímco zběsile mačká všechna možná tlačítka.

„Došel toner,“ prohlásí náš ajťák věčně. „Čekáme, až ho dodají. Zejtra by měl bejt.“

„Si děláš prdel, ne?“ mluví mi Anna z duše, protože tím pádem mám po úvodní aktivitě.

„Já to vobjednával včas,“ hájí se Marek a nevzrušeně pokračuje v práci na svých třech monitorech. Za IT vybavení na jeho stole by se nemuseli stydět ani v Pentagonu, nehledě na to, že Marek umí všechny ty ultramoderní stroje dokonale ovládat. Není divu, že k němu upíráme veškeré naděje, kdykoliv se něco po... Naše zoufalá SOS technického rázu jsou kapitola sama o sobě. Marek je našťěstí ztělesněním ochoty a stoického klidu, takže naše volání vždycky vyslyší. A kupodivu bez remcání a průpovědek. Přesto ho tak trochu podezírám, že tajně sestavuje hitparádu nejbližších dotazů.

Proč se mi tu nic nezobrazuje? – Asi protože nemáš zapnutý monitor.

Jak to, že ty reparačky nehrajou? – Máš je ztlumené na minimum.

Nefunguje mi heslo! – A nemáš náhodou zapnutý CapsLock?

A tak pořád dokola.

„A jak teď jako máme učit? Uprostřed semestru?“ vznese Anna zcela legitimní dotaz. „To se na to taky můžu vyprdnout!“ navrhne okamžité řešení a durdí se za kolektivní podpory všech. Já už mezitím narychlo

překlápím papírovou verzi úkolu do interaktivní podoby a loučím se s představou, že ještě stihnu WC.

„Si to vytiskni na sekretariátu,“ snaží se pomoci Marek.

„Na to tak mám čas,“ odsekne Anna, ale Marek ví, že se nezlobí na něj. Zlobí se na to, že jí někdo – něco – hází klacky pod nohy. Sedm týdnů se podepíše na každém, a pak stačí jeden malý toner a člověku bouchnou saze.

A mně asi měchýř.

Schíza a předsudek

S nezvykle dobrou náladou a takřka tanečním krokem si to štráduji ve čtvrtek ráno do kanceláře. Chodba je zalitá prvním jarním sluncem, studenti odložili prošivané bombery a rovnou se vrhli do opačného extrému triček sotva po pupík a džínových kraťasů. V jednom případě jsem zaregistrovala dokonce žabky na bosých nohou a minišaty se špagetovými ramínky. Zás takové vedro není, říkám si, ale nebýt zimomřivá od přírody, nejspíš bych už taky „přezula“ na letní.

Oteplilo se trochu, ale přece. Hibernaci předchozích týdnů vystřídal návrat k životu. Studenti, pedagogové, uklízečky, dokonce i vrátní rozdávají úsměvy na všechny strany a radují se z vítané klimatické změny. Dveře kanceláře otevírám s neochvějnou vírou, že změna klimatu konečně nastane i v mé dosud neobložené skupině.

„Do... dobré ráno,“ zaskočeně pozdravím ředitelku a v podstatě celé vedení, které v naší sdílené kanceláři sedí u jednoho stolu a něco očividně řeší. Všichni do jednoho ke mně pozvednou své smrtelně vážné tváře. Dveře za mnou se ještě úplně nedovřely, takže na setinu vteřiny zvažuji okamžitý ústup. Pět párů očí mě probodává pohledem. S mým příchodem se rozhostilo trapné ticho. Najednou lituji, že jsem si také nevzala tílko, protože takhle horko mi už dlouho nebylo.

„Ahoj, jak je?“ zachrání to Helča, které jsem si u stolu ani nevšimla. Na jejím výrazu se nic nemění.

Postupně mě pozdraví i ostatní, ale tou dobou už si razím cestu na své místo u věšáku na kabáty. Nám vyučujícím je naštěstí ještě pořád dost chladno, takže mě zakrývá asi pětice objemných bund. Začnu si vybalovat věci a předstírám nebývalé pracovní nasazení, zatímco hlavou se mi honí stovky otázek. *Provedla jsem něco? Odeslala jsem ten e-mail, jak jsem měla? Stěžoval si na mě někdo? Asi jak jsem včera pustila studenty o tři minuty a dvacet pět vteřin dřív... Ale kdo by si na něco takového stěžoval? I kdyby to bylo o dvacet pět minut, studenti by to jen kvitovali.*

Říká se tomu syndrom podvodníka. Ničím se neprohřešíte, ale stejně si připadáte jako hříšník. Když se k tomu přidá ještě *overthinking*, neboli nadměrné přemýšlení, máte o zábavu ve své hlavě postaráno. V rychlosti zkontroluji všechnu poštu došlou i odeslanou. Všechno vyřízeno. Ujistím se, že i na platformě pro studenty jsou všechny informace, které tam mají být. Nic nechybí. Tak asi v *chillu*, jak by řekly mé děti.

Hovor u stolu pokračuje dál, což ovšem ještě neznamená, že jsem z toho venku. Po mém nečekaném příchodu mohli jen nenápadně přepnout na jiný kanál. Nebo se začali bavit v šifrách a „kolegium prorektora pro pedagogickou činnost“ je jen kódové označení pro „tu zkrácenou hodinu jí strhneme z platu“. V duchu se proplesknu, když si uvědomím, že se začínám uchýlovat ke konspiračním teoriím. Musím to teď nechat plavat. Můžu jen doufat, že mě Helča později zasvětila a ukáže se, že se mnou to nemělo nic společného.

Tak či onak, do hodiny odcházím se značně smíšenými pocity. A včas, protože vedení tam sedí dál. Taneční krok přechází v křeč. Slunce se mi náhle protiví a všechen ten pozitivní *vibe* kolem jen umocňuje moji čerstvě nabytou mizérii.

A s takovou jdu za svými čtvrtičňáky. Bojovat s větrnými mlýny.

„Dobré ráno, skupinko! To máme ale krásný den! Konečně sluníčko a teplo. A jak nádherně to kvete! Viděli jste ty sakury před vchodem? Hotová pastva pro

oči. Na nebi ani mráček. Hned se chce člověku víc...“ melu páté přes deváté, abych skryla nervozitu, potlačila černé myšlenky a vyplnila trapné ticho, které v téhle skupině panuje už od prvního dne. Až na výjimky se mi dostává pouze jednoslovných odpovědí, v lepším případě hodně holých vět. Už jsem si zvykla odpovídat na vlastní otázky, případně rozvíjet stopové reakce aktivnějších jedinců.

„Lepší je, když leje,“ ozve se odněkud a moje srdce zaplesá. Spontánní příspěvek do diskuze. Rarita.

„Opravdu? No, proč ne? Někomu je déšť milejší. Takže tohle počasí vás asi nepotěšilo, že?“ podpořím vyjádřený názor a zářím stejně jako to sluníčko za okny. Tvář studentky, která se může jmenovat stejně tak Alena jako Blanka (ale jedna z nich to určitě je), zůstává bez výrazu.

„To teda ne. Zvlášť když dokončuju bakalářku,“ do-vysvětlí Blanka/Alena a zhnuseně vyhlédne ven.

„Tomu rozumím. Hezké počasí rozptyluje, zatímco déšť a mraky jsou mnohem inspirativnější. Je tu někdo, komu sluníčko vyhovuje víc?“ navážu další otázkou, šťastná jako blecha, že ve třídě slyším i jiné hlasy než jenom ten svůj.

„Já potřebuju tmu.“

„Já zimu.“

„Já mám alergii, takže jaro léto vůbec.“

Přikyvují, chválím za příspěvky a nestačím žasnout. Očividně tu máme případ sdíleného traumatu z pěkného počasí, které skupinu konečně rozmluvilo. Mám nutkání posadit nás do kruhu a začít s terapií. *Ahoj, jsem Gábina a už dva týdny jsem doma přes den nezatáhla závěsy. Čau, já jsem Milan a zítra to bude měsíc, co jsem začal chodit ven za každého počasí, dokonce i když je slunečno.* Všechny příspěvky bychom odměnili potleskem a vzájemně se povzbudili v dalším zdolávání vlastních hranic.

Mám pro ně pochopení. Také bych se nejraději zašila do nějaké temné místnůstky a za svitu svíček a hučení větru za okny tvořila, četla, filozofovala o životě. Krásné počasí je fajn, když na něj má člověk čas. Lehnout si v parku do trávy, projít se tichým lesem,

sednout někam do zahrádky na vychlazenou Plzeň. V opačném případě je to jen nevíтанé pokušení, někdy dokonce imperativ: neseď doma a pojď ven!

Zatímco tedy debatujeme o vlivu počasí na naši náladu, práci a tvorbu, vnímám posun ve skupině, na který jsem čekala dlouhých padesát šest dní. Konečně nastal jakýs takýs soulad. A je mi fuk, jestli jen pro dnešek nebo už napořád. Teď a tady je mi dobře.

„Čau, jak to šlo?“ ptá se mě Helča, když se po hodině vrátím zpět do kanceláře. Než odpovím, pátrám v její tváři po stopách vážnosti, kterou jsem tam zahlédla předtím, ale je to zase stará dobrá Helča.

„Dneska super. Konečně jsme našli společnou řeč,“ nedokážu potlačit své nadšení. „Pozdě, ale přece.“

„Tak to je skvělý! Někdy to holt trvá, no,“ okomentuje to a vrátí se ke své práci, což mě lehce znervózní. Helča se odmlčí jen zřídkakdy. V lepším případě proto, že musí narychlo napsat e-mail nebo vyplnit tabulku. V tom horším ji něco tíží. Dneska to vypadá na druhý případ.

„Co že jste tady po ránu tak seděli? Jsem se úplně lekla, co se děje,“ oťuknu ji nenápadně, abych se konečně dopídila důvodu jejich válečné porady. Díky zdařilé hodině jsem se úplně zapomněla stresovat možnými scénáři, ale teď se začaly ve velkém vracet.

„No, jenom jsme něco probírali. Vždyť to znáš, furt je co řešit,“ odpoví vágně, což mi na klidu nepřidá.

„Aha. Doufám, že nikdo neodchází nebo tak. Nadúvazek by se mi teď moc nehodil,“ šťourám dál, protože jestli se to nedozvím, v noci nezamhouřím oka.

„To ne. Ale víš jak. S lidma je potíž.“

Ale s kterýma lidma? A jaká potíž? Mám chuť ptát se dál, ale poznám, když Helča nechce nebo nemůže říct víc. Musím věřit, že mě se to netýká. Ale ať jde o cokoliv, časem se to beztak provalí. Stěny mají uši. A my ve sdílené kanceláři navíc žádné stěny nemáme.

Drsná je noc

Pobíhám po budově a snažím se najít to správné poschodí. Správnou třídu. Už dávno jsem tam měla být. Na chodbách se to hemží lidmi, ale jako by mě ani nevnímali. Díky bohu za to, protože zjišťuji, že jsem jenom v tričku a spodních kalhotkách. A zrovna v těch nejméně hezkých. A nejenže jsem neoblečená, ale také nepřipravená. Dneska píšeme poslední písemku z matematiky, a jestli to nestihnu, nepustí mě k maturitě... ale počkat... já jdu přece učit... Co tu proboha dělá Tom Cruise? Takhle ho potkat nechci! Ani jsem si nestihla oholit nohy. Kde je kruci ta zpropadená třída? A proč je tu najednou zeď, když tu ještě před chvílí byl výťah? Kde jsou všichni? A proč mám v ruce místo učebnic krájecí prkénka?

Ze zmatečného snu mě vytrhne řinčení budíku. Mám takový ten klasický, analogový, který umí jen jeden protivný zvuk. Mohla bych se nechat vzbudit některou z krásných melodií v mobilu, ale vím, že to na mě nezabírá. Rozkošné noty by se mi proluly do snu a spala bych spokojeně dál. Není nad nekompromisní pípání, které je tím hlasitější, čím déle mi trvá je vypnout. A jak ho jednou vypnu, podruhé už nezazvoní, takže se nemůžu jen tak otočit na bok a dát si pět minut navíc.

Poslední dobou mi dost trvá, než se proberu. Na posteli si nejdřív sednu, abych znovu neusnula, ale stejně se mi nedaří rozlepit oči a nastartovat mozek. A po divokých snech obzvlášť. Ani nemusím otevírat snář, abych zjistila, kde se prazvláštní motivy v mých snech berou.

Školní sny nejsou vůbec neobvyklé. Zdají se i neučitelům a lidem, kteří už léta do školy nechodí. Jenže těch devět, třináct nebo i více let školní docházky se na lidech dost podepíše a ve snech se to pak projeví. A zpravidla to nebývají příjemné sny. Mě běžně pronásleduje matematika, která mi nikdy nešla, tělocvik a poloviční nahota. To poslední je mi největší záhadou.

Zvláštní je ale i to, že ve školních snech chodím zásadně pozdě. Za celou dlouhou školní docházku jsem

se neopozdila. Nikdy jsem nezaspala. Všude chodím raději dřív, což poměrně spolehlivě stresuje ostatní. A přece je to moje noční můra.

Když později sedím v autobusu – zcela oblečená a včas – přemítám o tom, proč se mi školní sen zdál právě dnes. Nečeká mě nic neobvyklého, dokonce už se ani moc nestresuji. Někdy v průběhu minulého týdne jsem zapnula autopilota a už jen vyhlížím přistávací plochu. Zřejmě pud sebezáchovy. Nebo vyhoření.

Čeká mě poslední téma s mými „turisty“, jak přezdívám svým studentům angličtiny pro cestovní ruch, a pak ještě opakování gramatiky s umělci. Možná je to právě ta gramatika, která mě děsí, především vysvětlování pravidel. Moje Achillova pata. Nemám je ráda. Nedá se na ně spolehnout a kolikrát člověka zbytečně brzdí a matou. Sama jsem se gramatiku nikdy systematicky neučila a vstřebala jsem ji tak nějak přirozeně, instinktivně. Gramatické přehledy jsou pro mě za trest. A pro studenty nejspíš k popukání.

„Takže nepřímá řeč v angličtině je trochu jiná než v češtině, protože tam dochází k posunu času. My řekneme *Zeptala se, jak se mám*, ale v angličtině je to *Zeptala se, jak jsem se měla*. Máme tam tedy dva minulé časy. Ale pozor, taky záleží, jaký čas je použitý v přímé řeči, protože, když tam bude třeba předpřítomný čas, tak v nepřímé řeči nepoužijeme prostý minulý čas, ale předminulý čas... Pochopili?“

Nepochopili a já se jim vůbec nedivím. Kdybych mluvila svahilsky, vyšlo by to nastejno. Chaotický výklad sice doplním množstvím ukázkových vět, ilustračních obrázků, legračních gifů a názorných videí, ale i tak mám pocit, že tápou. Raději je tedy hodím přímo do studené vody. Možná se trochu nalokají, ale nakonec se rozplavou.

„Tak, jeden z vás vždycky řekne nějakou informaci o sobě v přítomném čase a další ji převede do nepřímé řeči, a takhle budeme postupovat pořád dál, dokud se zase nevrátíme na začátek.“

Lavice jsou uspořádané do tvaru písmene U. Kývnu na studenta u dveří, který začne:

„Mám hlad.“

„Filip řekl, že má hlad.“

„Chce se mi spát.“

„Beáta řekla, že se jí chce spát.“

„Potřebuju kafe.“

„Věra řekla, že potřebuje kafe.“

„Těším se na prázdniny.“

„Pavel řekl, že se těší na prázdniny.“

Bedlivě monitoruji, jak studenti zvládají posun času a pomáhám, kde je třeba. Jen tak mimoděk se bavím tím, jak postupně zaznívají všechny moje aktuální potřeby. Jídlo, spánek, kafe, dovolená. Tři týdny před koncem semestru se v Maslowově pyramidě potřeb potkáváme na prvním levelu.

Ke štěstí občas stačí opravdu málo.

Rozinky hněvu

„To snad není pravda! Já myslela, že mě dneska vomejou! Voni v desátým týdnu nevědí, že mají odevzdat projekt!“

Všechny v našem koutku hned ustaneme v práci. Je to vůbec poprvé, co Lindu vidíme takhle nasupenou. Stále je to jen slabý odvar toho, jak se dokáží vztekat jiní, ale i tak napjatě čekáme, až nám Linda svou lamentaci rozvede. Koneckonců, všechny potřebujeme slyšet, že se to občas nehroučí jen u nás.

„Říkám jim to od první hodiny, mají to na webu, připomínala jsem jim to mailem, ale asi marně, protože třetina lidí se očividně sotva probrala ze zimního spánku!“

Chce se mi zavtipkovat, že konec zimy možná ani nezaregistrovali, když letošní jarní teploty stále padají k nule, ale nebudu dráždit kobru bosou nohou.

„A někteří borci teprve dneska zjistili, že kurz je zakončený zkouškou!“ pokračuje Linda a my ostatní se bavíme jejím barvitým líčením a výmluvnou mimikou. Když se naštve člověk, který nemá vztek v povaze, vzniká z toho kouzelně komický výstup. Nicméně s Lindou soucítíme, protože podobné situace zažíváme všechny. A všechny také víme, že studenti nejsou hloupí ani líní. Mají toho zkrátka moc a jazyky, byť také povinné, jsou přece jen vedlejší. Chápu, že student podnikové ekonomie bude daleko víc řešit statistiku nebo makroekonomii, protože to jsou profilové předměty, na které budou navazovat další předměty a ve výsledku i státnice.

Když Lindě vyjádříme hromadnou podporu a navrhneme pár vtipných opatření, aby se to v budoucnu neopakovalo – jako třeba, že zavedeme notýsky nebo rodičovské schůzky – vrátím se zpět k rozdělané práci. Moji studenti dnes prezentují videa, která natočili a namluvili v angličtině. Ještě v pátek bylo ticho po pěšině: žádný dotaz ani problém. Už se chci v duchu pochválit za bravurní informační management, když vtom otevřu složku s došlou poštou. Dvanáct nových e-mailů.

*Vážená paní magistro,
omlouvám se, že jsem video nahrál se zpožděním.
Věřím, že mi to ještě uznáte.*

S úctou,

H.N.

Student H.N. odevzdal video už v pátek čili včas, takže zbytečná panika.

*Vážená paní profesorko (kéž by!),
omlouvám se, že je video trochu delší, ale vyšlo mi
trochu delší a přišla mi škoda ho zkracovat.*

S pozdravem,

J.M.

„Trochu“ je dost slabé slovo. Video má jedenáct minut. Požadovaný rozsah byl přesně o osm minut méně.

*Dobrý den, paní učitelko (ta profesorka se mi líbila
víc...),*

*moc se omlouvám za zmatky. Zkoušela jsem video
odevzdat na platformu, ale nešlo to, tak jsem Vám ho
poslala přes úschovnu a radši ještě na e-mail a budu
ho mít i na flashce. Ještě jednou se moc omlouvám.*

Díky za pochopení,

B.M.

Video je na platformě hned dvakrát. Ale není nad to se pojistit.

Dobrý den,

*snad nevádí, že jsme video vytvořily ve dvojici.
Odevzdaly jsme ho pro jistotu obě.*

K.L. + U.O.

Možnost práce ve dvojici je zmíněná už v zadání. A na platformě uvádím, že odevzdat má jen jeden z dvojice.

Vážená paní magistro, (to ujde)

*kdy prosím budeme prezentovat svá videa? Tento,
nebo příští týden?*

Předem děkuji za informaci,

S. L.

Hochu, hochu, že ty mi tím chceš naznačit, že to video ještě nemáš?

O tři podobné maily později zvažuji, jestli má smysl půl hodiny před lekcí posílat hromadný mail, ve kterém bych ještě jednou všechno upřesnila. Už by si to ale stejně asi nepřčetli a nervózní budou tak jako tak. Natočit video je jedna věc, ale promítat ho pak před celou třídou, to už chce odvahy.

Čekám na autobus ve 14.43. Studenti se překonali a jejich videa mi rozsvítily den. Jednotné zadání každý pojal trochu jinak, ale ve výsledku jsme se všichni zasmáli i dojali a vzájemně inspirovali. Já jsem byla pro jednu jen divákem, kterému k naprosté spokojenosti chyběla už jen krabice popcornu. Kéž by takových hodin bylo víc.

Je 14.48 a autobus stále nikde. Na zastávce mi dneska něco nehraje. Tak jako jsem zvyklá na ranní sestavu lidí v busu, i odpolední spoj má své stálé obsazení. Pán v bekovce, stylová čtyřicátnice s bohatou hřívou vlnitých vlasů, utajené dvojče Petra Jandy. Nikdo z nich tu není. Popravdě tu vůbec nikdo není. Jsem tu jen já, což v tenhle čas nebývá obvyklé.

Rychle se mrknu do aplikace PMDP, jestli to náhodou zase někde nestojí. A taky že stojí. Na kruháči, kde jinde. Tak to si ještě počkám. Aplikace hlásí zpoždění patnáct minut, což je v podstatě eufemismus pro tři čtvrtě hodiny. V duchu nadávám jako špaček a přehrávám si scénáře, které se nikdy nestanou: jak si došlápnu na vedení dopravních podniků a budu se dožadovat slevy na jízdném, jak začnu zase řídit, abych už se nemusela spoléhat na MHD, či jak začnu jezdit do práce na kole. Jedna verze scestnější než druhá.

Nakonec přijmu svůj osud, vytáhnu sluchátka a dlouhé čekání si ukrátím hudbou. Zvolím náhodné přehrávání a spustí první song.

Jáááá chtěla bych míííít svůj aeroplááááán...

Já taky, Helenko. Já taky.

Paní much

Předposlední týden semestru se nese v duchu odevzdávání závěrečných prací, prezentování zadaných projektů a psaní zápočtových testů. V kanceláři je mnohem dýchatelněji, protože už to máme takzvaně za pár. A přestože nás i po skončení semestru čeká spousta povinností, odpadne to nejnáročnější – výuka. Důvodem k veselí je však i to, že poslední dva týdny nám ukrátí státní svátky. Zmeškané dny se pak sice nahradí v takzvaném třináctém týdnu, ale ten už si většinou každý poskládá po svém. Běžně se využívá k předtermínům zkoušek, k odloženým prezentacím či neformálním hodinám, kde je prostor pro zpětnou vazbu, shrnutí celého semestru a tak podobně. Na neformální hodinu se obvykle dostaví jen vyučující.

Ve většině kurzů jsou prezentace projektů zlatým hřebem celého semestru. Studenti na nich pracují už od prvního týdne. Tedy měli by. Přinejmenším o nich od prvního týdne vědí. Při prezentacích se pak celkem dobře pozná, jestli jsou za tím dva měsíce práce nebo dvě hodiny. Přes všechny chytré nástroje, které mají studenti k dispozici, je taková narychlo spíchnutá prezentace plná zbytečných překlepů a chyb.

V cestovním ruchu je to například slovíčko „accommodation“ (ubytování). Pro turismus zásadní slovo, které v rámci rozličných témat omíláme pořád dokola a týden co týden ho studenti mohou vidět černé na bílém v mé prezentaci. Přesto se během jejich designově skvostných prezentací setkám s variantami všeho druhu: *acomodation*, *accomodation*, *acommoddation*, *accommodacion*... A není to tak, že by v každé prezentaci byla jedna z chybných variant. V jedné prezentaci se kolikrát vystřídají varianty všechny. Na každém slidu jinak.

Ve skupinách budoucích učitelů bojujeme s množným číslem. „Childrens“, „informations“ a „advices“. Marně si vždycky vysvětlujeme, že jde o nepravdivý plurál a počitatelnost, takže to „s“ tam nepatří. Bude to muset odeznít až s praxí.

Ekonomům se plete „launch“ (zahájení) a „lunch“ (oběd) a napříč všemi skupinami se bavíme slovem „course“ (kurz), které studenti nezřídka vyslovují jako „curse“ (prokletí).

Když posléze na tyhle chyby upozorním, dostane se mi odpovědi ve smyslu *Já vím, ale už jsme to nestihli upravit*, případně *Já jsem tam omylem nahrál neo-pravenou verzi...* jenže tytéž chyby vzápětí několikrát zazní i během mluvené části prezentace, takže opravit se to musí nejprve v hlavě.

Ze všeho nejvíc mě však fascinují různé prezentační styly. Svoje vlastní přednosti a mouchy dobře znám, a přestože, nebo právě proto, že můj styl není bez chyby, s oblibou sleduji specifické projevy druhých.

V průběhu let jsem si vytvořila seznam takzvaných archetypů:

Kejval – při prezentaci se kývá ze strany na stranu.

Prchal – při prezentaci se sune ke dveřím, jako by hledal únikový východ.

Šustil – hraje si s papírem v ruce. Muchlá. Skládá. Ohýbá.

Modlil – zásadně nenavazuje oční kontakt a dívá se raději do stropu.

Čučil – oční kontakt udržuje pouze se mnou. Po celou dobu. Nepřetržitě.

Žvejkal – žvýká, aby mu bylo ještě méně rozumět.

Divil – je zaskočený, že půlka prezentace chybí, když tam ještě včera byla celá.

Ztratil – ztrácí se ve slidech, jako by text na nich viděl poprvé.

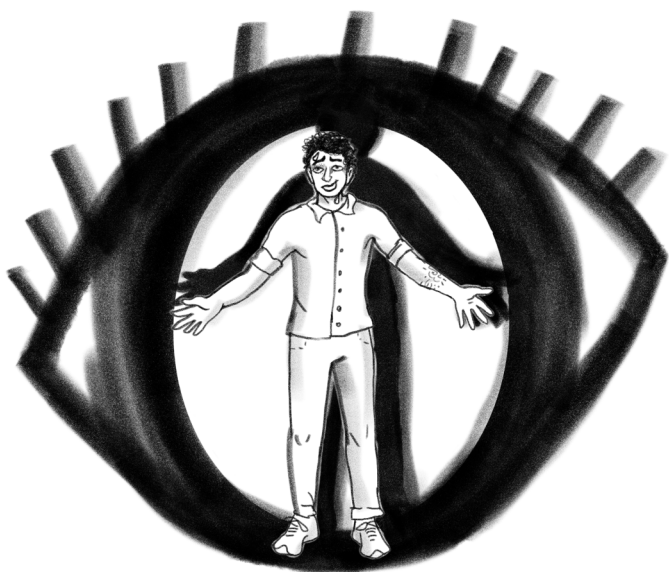
Hnal – slidy bere šmahem a ve velkém přeskakuje, takže je za minutu hotovo.

Nehnal – přesný opak Hnala.

Nepochybuji o tom, že podobné nálepky mají i studenti pro nás vyučující a neměla bych jim to za zlé. Pro mou přehnanou gestikulaci, potřebu chodit a neustále se usmívat bych mohla být třeba Máchalová, Běhna (možná spíš Běhalka) a Joker. Každý máme svoje

nešvary a je celkem umění se jich zbavit. Zpravidla jsou na vině nervozita a stud.

Kdyby tak studenti věděli, že jsem při jejich prezentacích kolikrát nervóznější než oni sami. Moc dobře vím, jak je těžké stoupnout si před skupinu lidí a snažit se je zaujmout. Jenže já to dělám denně a už s tím umím jakžtakž pracovat. O dnešních mladých se často říká, že jsou mnohem suverénnější a sebevědomější než my. Když ale dojde na prezentace, je to přesně naopak. Najdou se i výjimky, ale mnohdy se kolena roztřesou i těm největším frajerům. A to pak ani nedutám, protože po těch jedenácti společných týdnech si najednou připadám jako na školní besídce svých dětí a upřímně doufám, že se to povede.

Učitelka je ve třídě sama

Je po všem. Konec. Šmytec. Finito.

Technicky vzato není konec, jen začátek něčeho dalšího. Z pohledu vyučujících však přichází dlouho očekávaný okamžik. Témata jsou probraná a výuka je definitivně u konce. Třináctý, dojezdový, týden už se nepočítá, i když bývá paradoxně hektičtější než všechny předtím. Předtermíny zkoušek, opravy esejů, testy, prezentace, dodělávky... V posledním týdnu se toho sejde opravdu hodně, ale už bez příprav a vyčerpávajících devadesátiminutových seancí. V navazujícím zkouškovém období sice přibudou porady, školení, projektové schůzky a jiné povinnosti, ale to nás teď netrápí. Teď máme padla.

Předtermíny jazykových zkoušek jsou poměrně oblíbené. Studenti si je volí hlavně proto, aby si odfajfkovali alespoň jednu položku z dlouhého seznamu zkoušek a zápočtů, které je v létě čekají. Jiní to naopak odloží na srpen, a to v dobré víře, že angličtinu do té doby ještě vypilují. Zpravidla však zapomenou i to, co už uměli, protože za celé léto anglicky ani nepípli. A pokud pípli, třeba někde na Ibize, tak to s nejvyšší pravděpodobností nebyla angličtina, kterou bychom tu potřebovali.

Ale zatímco v srpnu se adepti dostavují v jednotkách, na předtermínu bývá plno. Dneska je to osm lidí, což se může zdát málo, ale jsou to v podstatě dvě třetiny skupiny. Zkouška je ústní a studenti k ní přistupují ve dvojicích. Vylosují si otázku, kterou si připraví a posléze rozeberou formou rozhovoru.

„Tak, všem je jasné, jak to bude probíhat?“ zeptám se pro jistotu, než začneme.

Skupinka příkyvuje. Dneska jsou jako ze žurnálu: oblek, kostýmek, lodičky na podpatku. Úplně jiní lidé. Hotovější. Sebejistější.

„Fajn, tak první dvojice si přijde vybrat otázku,“ pobídnu je a už se hrnou první dvě děvčata.

„Vem nějakou hubenou!“ šeptá jedna studentka druhé.

„Tahej ty, já mám na tohle smůlu,“ zašeptá druhá.

„Jak myslíš, ale jestli to bude šestka, tak jdu domů,“ děsí se nešťastné volby zase ta první z nich, zatímco prsty s dokonalou francouzskou manikúrou levituje nad papírovými proužky s otázkami. Zkouším si vzpomenout, co je šestka a čím je tak děsí. Technologie? Vzdělávací systémy? Za celý semestr jsme neměli téma, které by bylo vysloveně nepříjemné, ale chápu, že každý má své favority. A naopak.

„Ukaž, tak já pro něco sáhnu.“ Druhá ze studentek rázně vytáhne nejtenčí proužek a vydechne úlevou.

„Co je to? Trojka? Já chtěla trojku,“ ptá se její parťačka nedočkavě.

„Ne, pětka. Ale furt lepší než šestka.“

„Jo, to je tohle. No, na to jsem zrovna chyběla,“ zoufá si druhá z dívek.

„To dáme,“ chlácholí ji kolegyně a chápe se iniciativy. „Pojď.“

Studentky se odeberou ke stolu, kde mají čas si otázku připravit. Postupně si pak tahají otázky další studenti a nikomu se naštěstí nestane, že by dostal to nejméně chtěné. Jeden student se po volbě dokonce zaraduje, jako by právě vyhrál v loterii.

Zkoušky jsou bezpochyby náročné zejména pro studenty, ale i zkoušející zažívají horké chvílky. Může se zdát, že jsme tam v pozici síly. Rozhodujeme o známce, hodnotíme celkovou znalost a můžeme studenty i vyhodit, když na to přijde. Je to velká zodpovědnost, kterou ovšem doprovází ještě řada nástrah, kterým v průběhu zkoušení musíme čelit.

Tak například bychom měli ohlídat, že se studenti drží zvoleného tématu a používají adekvátní slovní zásobu. Nezřídka však zbloudíme někam úplně jinam a není to vždycky vina studenta. Stačí, že padne slovo třeba o knihách, a už místo původního zadání řešíme letošní bestsellery. Jedna zmínka o kávě a vzájemně si doporučujeme nejlepší kavárny v Plzni. Výhodu to má tu, že jakmile se odchýlíme od tématu, nervozita opadne a studenti najednou zapomenou, že mluví anglicky. A mluví tím pádem lépe.

Dalším úskalím je udržet pozornost. Zejména, když už zkusíme třeba čtvrtou dvojici v řadě. Ať se snaží-

me sebevíc, někdy se nám zkrátka myšlenky zatoulají jinam.

„Podle mě je vzdělávací systém v USA založený na principu...“ *To jsou ale pěkné náušnice. Někde jsem takové viděla... kde to jenom bylo? Možná v Pandoře? Jasně, budou z Pandory... ale mě by asi neslušely... leda by je měli i v růžovém zlatě... za kolik tak budou? Tipuju dvojku, možná i víc... že bych se tam o víkendu zajela mrknout? Ale náušnic mám dost, takže... „A to je všechno, co jsme si připravily.“*

„Ehm, jistě, výborně. Krásně jste to shrnuly.“ Absolutně nevím, která bije. Utěšuji se tím, že kdyby mě něco zatahalo za uši, probrala bych se dřív. Tyhle studentky však s angličtinou problém nemají a můj prohnaný mozek to očividně ví, takže si dal prostě oraz. Nezbyvá mi než zachránit to otázkou. „A který vzdělávací systém vám tedy připadá lepší?“

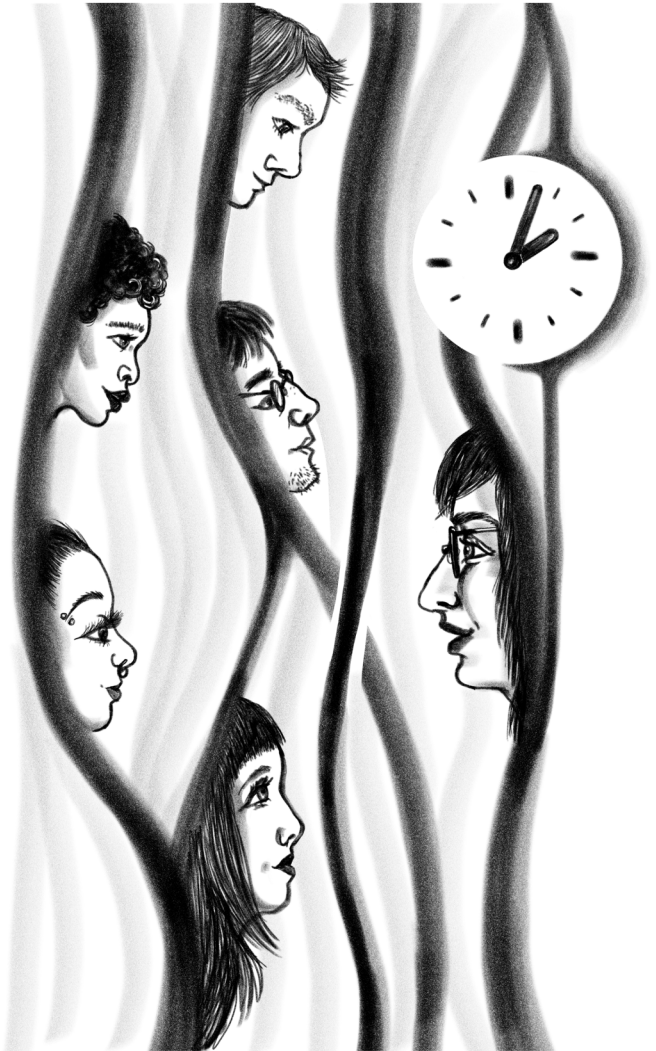
„Shodly jsme se, že ten britský, protože...“

Uff... to bylo o fous.

Zbytek zkoušky už neuhnu pohledem ani myšlenkou. Ale ještě nechválím dne před večerem, protože když to nebudou náušnice, bude to nápis na tričku, hezké brýle, tetování na paži, dokonalá pěšinka, která se mně nikdy nepovede. Je těžké nenechat se rozptýlit, zvláště když poprvé za celý semestr vidíte studenty pořádně zblízka a ve špičkovém rozlišení.

Už o něco méně mě těší skutečnost, že takhle pod drobnohledem můžou vnímat i oni mě. Spoléhám na to, že jsou plně zaměstnaní mluvením, ale stejně: *nemám ospalku v oku? Nezůstal mi kus svačiny v zubech? Mám dobře rozetřený make-up?* Na zhruba půlmetrovou vzdálenost mě můžou zkoumat stejně zevrubně jako já je.

Ze všeho nejtěžší je však loučení. Zkouškou to většinou skutečně končí. Studenty pak čekají už jen státnice, po kterých se rozprchnou dál. A třeba už se nikdy nesetkáme. Jenže někteří studenti přece jen přirostou člověku k srdci, a když tam s nimi na zkoušce sedíme, už to nejsou jen náhodná jména na seznamu. Jsou to parťáci, se kterými jsme prožili dvanáct, čtyřicet nebo i víc týdnů života. A najednou si dáváme sbohem. Někdy na dobu neurčitou, někdy napořád.

Jeden ze semestrů života

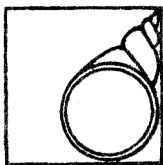
Několikeré tematické srovnání se nabízí: jako knihy o životě kantorském neprodleně vyvstávají v paměti například tragický Semestr života z pera Jany Červenkové nebo záměrně komediálnější Babinec Zdeňka Šmída. Jednou v nich jde o středoškoláky, podruhé o dospělé žactvo, pokaždé však o úplně jiný svět, než který v subjektivně dokumentární poloze popisuje a nikterak ho ani v nejmenším neidealizuje Markéta Jansová ve své prozaické prvotině. Teoretikové by asi mohli konstatovat, že protagonistou tohoto vyprávění tu možná není vypravěčka, nýbrž jeden vysokoškolský semestr jako celek, který má živé i neživé kolektivní zastoupení. Tvoří ho lektorky jazykových kursů, vedoucí pracovníci, rozvrháři, studenti nejrůznějšího zaměření, především však nedotknutelný jízdni řád konkrétní výuky, jenž počítá i s mentálními proměnami: po seznamovacích aktivitách zkraje semestru přichází kritické období a všeobecný útlum, ústící v rutinní režim a poté v závěrečné, tzv. dojezdové týdny. Vyučující i studenti jsou na tom skoro stejně, byť jedni učí a druzí se učí. Přitom je záhodno, aby to vše, jak bystře podotýká autorka, mělo i nemálo „estrádní charakter“. S nadsázkou řečeno.

Knížky tohoto typu bývají někdy přiřazovány do tematické a žánrové kategorie „univerzitní prózy“, předkládané vyprávění však má jiné zacílení: zjevně tady nejde v první řadě o vztahové záležitosti v rámci mnohdy proměnlivého života učitelů a žáků, respektive učitelek a žákyň. V daleko větší míře zde kráčí o svého druhu biogram kantorského zvládnání jedné semestrální výuky, přičemž si čtenář může někdy pomyslet, že do tohoto biogramu přirozeně patří často závažnější starosti rodičovské a rodinné. Posléze ale všech autorčiných dvanáctero přesvědčivě podaných příběhů potvrzuje, že každá vyučovací hodina, sestávající (v daném případě) z téměř nepřerušovaného cizojazyčného monologu, nakonec nepředstavuje nic jiného než nepřetržité a nepřestajné „overthinking“. Nejde tu bohudík o žádnou konvenční autofikci: takhle to na jazykových kursech vypadá a takhle si s nimi musí vyučující poradit. Markéta Jansová toto prostředí „malého světa“ dokázala vskutku až brilantně zachytit.

Vladimír Novotný

OBSAH

Beznadějné vyhlídky	7
O nelidském údělu	11
Přetěžká hodina	14
Účastnice zájezdu	18
Tramvaj do stanice ouha	21
Nejapný žert	24
Mnoho povyku pro něco	28
Schíza a předsudek	31
Drsná je noc	35
Rozinky hněvu	38
Paní much	41
Učitelka je ve třídě sama	44
Jeden ze semestrů života (Vladimír Novotný)	49

Edice Ulita
svazek 78

Markéta Jansová

SVĚT JE STÁLE MALÝ

V Pro libris, z.s. vydala Knihovna města Plzně, p.o.

Edici řídí Vladimír Novotný

Ilustrace Soňa Brabencová

Doslov Vladimír Novotný

Logotyp Mikoláš Axmann

Redakce Jana Horáková a Vladimír Gardavský

Typografická příprava Miloslav Krist – ArtKrist

Tisk MKtisk Tomáš Kratochvíl

Plzeň 2026

ISBN: 978-80-88282-34-1

Knihovna

Plzeň